

Zunanost je včasih tudi ornamentirana. Kot okras rabijo razni vrezji in vbodi v eni ali več vrstah, ornament v podobi vrbovih listov in različni bradavičasti izrastki na raznih mestih. Posebnost keramike iz Kevderca so trikotni ali trakasti ornament, zapolnjeni z belo inkrustacijo, t. j. neke vrste kredasto maso, ki je bila vnešena v ornament šele po pečenju posode. Čeprav nismo našli nobene posode cele, se jih bo dalo s pomočjo fragmentov veliko rekonstruirati, da bomo dobili njihovo prvotno obliko. Najlepši primer je vsekakor vrč iz črnkaste gline s širokim trakastim ročajem, ki sega preko ustja. Na zunanji strani pa je po vsej površini posode okrasek trikotnega inkrustiranega motiva.

Med keramične najdbe štejemo še več glinastih vreten in uteži ter pintadero, ki je v Sloveniji zelo redka. Rabila je za žigosanje na kožo. Oblika je nekoliko ukrivljena; na spodnji strani ima motiv vrezanih ornamentov.

Koščeni predmeti so predvsem bodala, šila, igle in na bazi obdelani kanini divjih prašičev. Zanimiva je tudi prevrtana sekira iz jelenovega rogu z lepo obdelanim rezilom. Kamnitih izdelkov je nekaj manj. To so nožiči iz roženca in ploščata sekira iz peščenjaka.

Poskusno sondo smo izkopal tudi v vhodnem delu sosednje Lubniške jame, ki je nekdanj bila v morfološki in genetični zvezi s Kevdercem. Tu smo našli precej keramičnih fragmentov posod, koščeno šilo in dleto ter kamnite artefakte. Kulturna plast sega predvsem v notranjost, pa tudi ven v podorno skalovje. Vsekakor bo treba popolnoma raziskati tudi to jamo, ker bo v marsičem osvetlila kulturno povezavo s Kevdercem. Koristno bi bilo tudi odstraniti celotno podorno ploščad pred obema vhodoma, ker utegne s pomočjo stratigrafskih in kulturnih podatkov dati dokončno sliko o zapletenih naselitvenih problemih tedanjih prebivalcev v obeh jamah.

Dosedanje izkopano gradivo pripada slovenskemu eneolit s precejšnjim poudarkom v bronasto dobo. Kažejo se tudi točasni vplivi nekaterih drugih vzhodnoalpskih in podonavskih kulturnih krogov. Vsekakor obetajo najdbe iz Kevderca in Lubniške jame dati velik delež k poznavanju te najmanj raziskane kulturne epohe človekove ustvarjalnosti na Slovenskem.

Na koncu naj še omenim, da smo pri začetnih raziskovalnih delih v Kevdercu leta 1959 opazili na več mestih sledove prekopavanj nepoklicanih ljudi. Najsi so

brskali iz kakršnih koli nagibov, je to dejanje vsekakor graje vredno. Komu naj pač ti predmeti koristijo, saj nihče ne zna oceniti njih pristnosti in vrednosti in nima nihče pravice, da si jih prilasti, ker spadajo v našo javno kulturno ustanovo, loški muzej.

France Leben

NAJDBA RIMSKE FIBULE

Septembra 1959 je kmet Jože Dolinar, po domače Tratar, iz Podgore št. 2 v Poljanski dolini našel pri košnji rimsko fibulo. Ta njemu čuden in nerazumljiv predmet je njegova hčerka nesla v šolo. Tu je fibulo videl tov. Jože Kloboves in o najdbi obvestil muzej v Škofji Loki. Dne 1. julija je muzej fibulo odkupil in jo hrani (št. KDMP 3682) razstavljeno v arheološki zbirki.

Fibula je vlita v enem kosu, je iz brona in dobro ohranjena, le nad koncem zatiča je rahlo nalomljena. Manjkata peresovina in igla. Dolga je 9 cm. Spada v vrsto živalsko oblikovanih fibul, ki so bile v rimskem času precej razširjene. Prednji konec loka nad zatičem prehaja v glavo živali, ki ima odprt gobec. Očesi sta izraženi z okroglima vdolbinama in ni izključeno, da sta bila v njiju vložena draga ali poldraga kamna. Ušesa so le nakazana z rahlimi plastičnimi izrastki na temenu glave. Pred levim ušesom je majhna vdolbina, ki je verjetno posledica slabega kalupa. Vrat se od glave proti zatiču v krivulji razširja in prehaja v lok in zatič. Za vrsto upodobljene živali bi se le težko odločili. Lok se od živalskega vratu dalje polagoma razširja in je na mestu največje ukrivljenosti povsem ploščat, nato se zožuje in se zaključuje z luknjico za ležišče peresovine. Na konveksni strani loka, na mestu, kjer je ta najširši, sta vzporedno dve plitvi vdolbini, ki sta verjetno samo odtis slabo izdelanega kalupa.

Po pripovedovanju najditelja je bila fibula najdena na vrhu zemlje, kar bi lahko pomenilo, da je sedanje najdišče sekundarno. Čeprav je to le malo verjetno, pa moremo ob takšni razlagi upoštevati le naravni transport, in to na krajši razdalji. Verjetneje je, da je najdišče primarno in je fibula prišla na površje zemlje pri poljskih delih ali na kak drug naraven način.

Na videz je najdba sicer skromna, nudi pa lahko dragocene podatke. Okrasni predmeti so bili tudi v rimski dobi najpogostejši grobni pridatki, predvsem v ženskih grobovih. Zato je fibula iz Pod-

gore verjetno znanilka groba ali celo večjega grobišča. Na to bo moralo odgovoriti izkopavanje, ki bo z izkopanim arheološkim gradivom dalo prve podatke o naselitvi in življenju prebivalstva v Poljanski dolini v času Rimljanov. Z vso upravičenostjo pa lahko v okolici tega domnevnega grobišča pričakujemo tudi večjo ali manjšo naselbino, ki bi pri reševanju nakazanega problema dala še več in dragocenejših podatkov za proučevanje rimske zgodovine na ozemlju loškega muzeja.

Janez Eržen

SLOVENSKA PRISEGA IZ SREDINE 18. STOLETJA

Najpomembnejše slovensko besedilo iz časa protireformacije oziroma baroka na škofjeloškem ozemlju je znani Škofjeloški pasijon iz leta 1721. Manj znane slovenske tekste iz tega časa na tem ozemlju so doslej objavili dr. Fr. Kos v Ljubljanskem zvonu 1890 (prisega iz 1694 in pismo iz 1690) in dr. M. Kos v Glasniku Muzejskega društva 1941 (prisegi iz 1615 in ok. 1618). Njim lahko pridružimo še koncept slovenske prisežne izjave, ki sem ga leta 1947 našel med nemškimi listinami loškega gospostva pri posestniku Janezu Kokalju, po domače Jelerju, na Mlaki nad Škofjo Loko.

Zapisek obsega 15 vrstic na polovici pole in se glasi (v oklepaju navedene besede so prečrtane):

Jest Gerra Kokhlin alli kokaukla per-seshem (ena zista bogou) te Suetti troize bogou atzetto, Sinou, jenoj Svoetimu Duhu, de Jest moje Supernize ienoi tsheri al-lenka dolenzouki per eni glihi ta menez Xbri 1753.ta leta, tshes ta sche oblubnena, jenoj dana dota teh 400 d (d) spet druge 100 d Vetsh, koker tem drugem bratam, jenoj Sestram, jenoj sizer proku temu, de tsche bode nie gospodar Joseph dollenz nie nikar Samu tu Schnutuansko pismo storru ampek tudi niegou douh per gos-podu Radautscho bode platzou dati sa resniza nisseem oblubila. Koker

Na koncu naj bi sledil običajni zaključek: »Kakor meni Bog pomagaj.« in podpis.

Zapisovalec je bil verjetno neki nemški pisar, ki ni poznal bohoričice in mu je posebno označevanje naših šumevcev delalo velike težave. Za č rabi *tsh* in *tz*, za ž ima tudi dvojno oznako: *sh* in *sch*. Poljansko narečje, na katerega območju leži vas Mlaka, se kaže v pisavi *douh*: zna-

čilni poljanski velarni pripornik *g* je pi-san kot *h*. Zanimiv je izraz za nasprotno stranko pri sodni obravnavi *Superniza*. Ženitovanjsko pismo (Heyratbrieff, den 18.ten Xber 1753), o katerem je tu govora, je ohranjeno v Državnem arhivu Slovenije v Ljubljani

Janez Dolenc

DESET LET LJUDSKE KNJIZNICE NA GODEŠIČU

Letos poteka deseto leto dela ljudske knjižnice na Godešiču. Knjižnica je bila ustanovljena 12. novembra 1950 ob pobudi in vsestranski pomoči prosvetnega društva »Brata Križnar« in je še danes njegov sestavni del.

Prebivalci Godešiča so razumeli velik pomen knjižnice in so ob ustanovitvi darovali precejšnje število knjig. Razumevanje je pokazala tudi ljudska oblast in je bila knjižnica že ob ustanovitvi večkrat deležna raznih podpor, bodisi v obliki knjig ali pa v obliki denarja. Na ta način se je nabralo do konca 1952. leta 348 najrazličnejših knjig.

V prvih dveh letih poslovanja so si bralci izposodili približno 400 knjig, kar je bilo zelo razveseljivo za tedanje razmere. Že takrat se je pojavilo pereče vprašanje premajhne izbire in pomanjkanje novejših sodobnih del. Ta problem spremlja knjižnico vse do današnjih dni in bo treba v bodoče posvetiti več pažnje nakupu novih knjig.

V letu 1953 so si bralci izposodili že 432 knjig. To je doslej največje število izposojenih del v enem letu in znaša 124 % vseh knjig v knjižnici. V tem letu je knjižnici podaril Mestni komite ZK iz Kranja 24 političnih knjig, MLO Škofja Loka pa 10.000 dinarjev. Vpisalo se je 18 novih članov in je njihovo število naraslo na 76 (10 moških, 18 žensk, 23 mladincev, 14 mladink, 9 pionirjev in 2 pionirki).

Leta 1954 so kupili 79 novih knjig, tako da jih je bilo tedaj skupno 451. Polovico knjig so zavili, da bi se na ta način bolje očuvale. Tudi v tem letu je MLO Škofja Loka podaril knjižnici 30.000 dinarjev. Bralci so si izposodili 276 knjig, od tega največ mladinskih. Vpisala sta se le dva nova izposojevalca. Razveseljivo pa je bilo to, da je bilo od celokupnega števila vpisanih obiskovalcev 65 % mladine, ki je tudi najbolj redno obiskovala knjižnico.

Zelo dobro je knjižnica poslovala v letu 1955, saj so si obiskovalci izposodili 392 knjig. Največ del so si izposodili v